

● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA

● ALEŠ AMBROŽ IZ NOVEGA POLJA

FANT, KI ZNA IGRATI NA ROG

Dvanajstletni Aleš Ambrož iz Novega Polja se uči igranja na rog šele dve leti, pa vendar v Sloveniji in domala tudi v Jugoslaviji ni fanta njegovih let, ki bi se v tako kratkem času tako dobro naučil igrati na to trobilno. Marca, ko je bilo v Mariboru republiško tekmovanje učencev in študentov glasbenih šol Slovenije, je bil v svoji skupini prvi, na zveznem tekmovanju aprila v Sarajevu, pa mu je strokovna komisija prisodila drugo mesto. Prekosil je celo tiste, ki igrajo na rog štiri leta in več.

Aleš pravzaprav ni začetnik v glasbi, kajti teorijo se je učil že prej. Zakaj se je izmed vseh glasbil odločil prav za rog, pa se spominja takole: »Oče je rekel, da je rog iskano glasbilo in da bom kasneje lahko igral tudi v orkestru.« Oče je namreč tudi sam poklicni glasbenik in zato razume sinovo navdušenje za glasbo, ga spodbuja pri tem in mu tudi svetuje. Tudi na OŠ Leopolda Mačka-Boruta, kjer Aleš obiskuje 6. a razred, ga razumejo in mu zato dovolijo, da takrat, kadar so tekmovanja, manjka pri pouku.

Igranje na rog za dvanajstletnega fanta ni prav lahko opravilo. Zahteva precejšen telesni napor. Treba je veliko vaditi. Štiri šolske ure teorije in ura igranja (uči ga profesor Jože Falout) na teden v glasbeni šoli Center so seveda premalo. Za dobre dosežke je treba več vaje. Zato Aleš vsak dan še dve uri vadi doma. Tako mu potem, ko opravi tudi vse, kar je potrebno za šolo, ne ostane več kot ura prostega časa. Takrat pa seveda počne vse tisto, kar navadno zanima fante njegovih let. S prijatelji igra nogomet, tenis in še kaj drugega.

Zdaj se je Aleš že navadil tekmovanj in nastopov. »V Mariboru, kjer sem prvič nastopil,« se spominja »pa sem

imel malo treme. Nato smo imeli v filharmoniji javni nastop, tako da se v Sarajevu nisem več bal. Pa tudi obiskovalcev je bilo tam bolj malo.«

Aleš in njegov rog se dobro razumeta

Ker je Aleš šestošolec, razmišlja tudi že o tem, kam po končani osnovni šoli. Zdaj misli, da se bo odločil za šolanje na pedagoški akademiji.

Rad bi postal učitelj glasbe. Sicer pa, še dve leti je čas za odločitev. Zaveda se, da obiskovanje dveh šol hkrati, pedagoške in glasbene, ne bo lahko.

Besedilo in slika: DARJA JUVAN

Zadonela je skupna pesem (Slika DUŠAN JEŽ)

● MLADI PEVCI SO ZAPELI

Petnajsto srečanje

Obilen spored 15. srečanja mladih pevcev otroških in mladinskih pevskih zborov osnovnih šol naše občine je obetal zanimiv in užitka poln večer. Nastopilo je 10 otroških zborov s 450 pevci in 7 mladinskimi zborov s prek 400 pevci. Vsega skupaj je 900 pevcev zapelo 51 pesmi.

Dve uri in pol trajajoči program, ki se je 20. maja odvijal v festivalni dvorani, pa žal ni izpolnih vseh pričakovanj. K temu sta nekaj prispevala dokaj nekoncertno vzdušje in nemir v avditoriju — utrujenost in naveličanost otrok — poslušalcev, pomanjkljiva disciplina in dekoncentracija nastopajočih — glavni razlog je pa vsekakor bila sem in tja nestrokovna priprava sporeda. Prvo pomanjkljivost se bo dalo hitro odpraviti z boljšo organizacijo, večjim in številnejšim angažiranjem pedagogov — spremljevalcev ter delitvijo programa, težje pa bo s strokovnostjo. Tu se bo treba soočiti s kadrovskim vprašanjem, ki je pereč za vso pedagogijo in tudi za glasbeno področje, in tu najbrž ne bo šlo s poenostavljenimi rešitvami in kompromisi.

Kot vsi drugi predmeti v šoli, je namreč tudi glasba predmet, predpisan z učnim načrtom, s svojimi pravili in zakonitostmi, petje v zboru pa je eden od načinov izvajanja glasbene vzgoje. Vzgoja otrok pa tudi estetska — je prezahtevna in predgovorna

naloga, da bi jo lahko ali smeli zaupati zgolj ljubiteljem.

Polno je najrazličnejših okoliščin, ki pogojujejo in skušajo opravičevati tako stanje. Nekaj teh je razčlenil tudi kratek posvet zborovodij in organizatorjev z glasbenimi strokovnjaki ter predsednikom občinske skupščine takoj po končani reviji. Toda odgovor je le eden: opravičila ni in ga ne sme biti, ko gre za vzgojo otroka, bodočega samoupravljalca naše samoupravne socialistične družbe.

Ob pogledu na zaveso za nastopajočimi, kjer je bilo izpisano Titu v dar, me je nehote obšla misel, da je bil ta dar letos bolj skromen, mnogo preskromen. Pa ne bo krivdi otrok! Po krivdi nekoga drugega, ki jim je onemogočil, da bi darovali mnogo več, vse tisto, kar hrani njihovo iskreno otroško srce ter izraža njihova pojoča mladost.

Revijo je zaključila že mnogokrat preizkušena Adamičeva uspešnica Če zapojemo veselo, ki je ob spremljavi harmonikarskega orkestra KUD Vide Pregarc zadonela iz stotine grl po vsej dvorani tako mogočno, kot bi se skušala oddolžiti za prejšnje pomanjkljivosti in povabiti vse navzoče na prihodnje srečanje čez leto dni.

PISMA BRALCEV

KJE PA NAS OBČANE ČEVELJ ŽULI?

V veliko pomoč bi nam bilo, če bi objavili v Nsk seznam vseh obrtnikov v naši občini. Tega ni moč dobiti niti pri občinskem obrtniškem združenju. Na koliko strani je treba telefonirati, da dobi občan npr. naslov servisne delavnice za popravilo vodovodne napeljave! Enako velja za električarja, mizarja in druge obrtnike. Kako si naj pomagamo, če se nam pripeti nesreča sredi noči ali ob nedeljah in praznikih?

Tudi dežurstva zdravnikov in lekarnarje bi kazalo objavljati. Dandanes nima vsak občan dnevnega časopisa. Našo skupnost pa dobi sleherni občan na dom.

Pri klopeh, ki so postavljene vzdolž sprehajalne poti v Štepanjskem naselju ob Ljubljani, močno pogrešamo senco dreves. Če jih že niso nasadili istočasno, ko so postavljali klopi, bi se to dalo tudi naknadno urediti. Nasploha pa: pet klopi, ki so jih v letu dni neznanci »premaknili« v Ljubljano, bi lahko tisti »junaki« — ali kdo drug — spet postavil na prejšnja mesta. Za več miru ob tem

čudovitem sprehajališču pa želimo: nehajte divjati tam okoli z motornimi vozili pa pse na vrvice!

PAVLA KOKOT
Zaloška cesta 58-52

Spoštovana tovarišica!

Glede različnih objav v Nsk tole: Spisek obrtnikov v občini je tako dolg (prek 700 jih je v družbenem in zasebnem sektorju, pri njih dela skoraj tisoč delavcev), da bi ga v našem glasilu zelo težko objavili. Pač pa smo zvedeli, da je ta spisek občanu na razpolago na sedežu davčne uprave v občinski stavbi, Proletarska 1. Dežurstva zdravnikov in lekarnarje pa se tako spreminjajo, da bi vas z njih navajanjem najbrž prej zavajali kot seznanjali — kajti izhajamo le na pol mesca, tehnična in druga priprava vsake naše številke traja še dober teden dni prej...

O sprehajalni poti naj vas opozorimo na pismo bralca v prejšnji številki Naše skupnosti.

Hvala za sodelovanje in tovariški pozdrav!

Uredniški odbor Nsk

● Fotografski izlet

Način delovanja fotosekcije KUD Vide Pregarc je tudi skupinsko iskanje motivov. In fotografi so se odpravili na Dolenjsko, ki je polna zanimivih motivov. Spominski posnetek je iz vasi Hočevje; ustavili so se pri domačiji, kjer je ženica na dvorišču cepila les za zobotrebce.

● DRUŠTVO INVALIDOV LJUBLJANA MOSTE-POLJE

LETOŠNJI IZLETI

Poleg že opravljenih izletov aprila na otoka Krk in Rab in maja v Beograd—Djerdap—Oplenac—Kragujevac so predvideni še 20. junija enodnevni izlet Ljubljana—Maribor—Šentilj—avstrijska Koroška (Lipica); veljavni potni list!

— 18. julija enodnevni izlet Ljubljana—Kranjska gora—Rateče—Planica—Tamar—Mojstrana—slap Peričnik in Vrata—Aljažev dom pod Triglavom. Društvo prispeva polovico stroškov.

— 22. avgusta enodnevni izlet Ljubljana—Strunjan. Brezplačen izlet za invalide, ki imajo priznano tujo pomoč, in za njihove spremljevalce. Možnost za druge člane našega društva.

— 19. septembra enodnevni izlet Ljubljana—Goriška Brda—Dobrova

— 24. oktobra enodnevni izlet Ljubljana—Sevnica Lisca—Jurkloster—Dobje—Celje—Ljubljana

— 21. novembra enodnevni izlet v neznanje.

Odhod avtobusov bo vsakokrat izpred stavbe občine Ljubljana Moste-Polje, Proletarska 1.

Za vse izlete sprejemamo vplačila do zasedbe avtobusov.

ODBOR DRUŠTVA INVALIDOV

ZDRAVSTVO ● ZDRAVSTVO ● ZDRAV

Sto let slovenske psihiatrije

Leta 1879 je minilo sto let prvih čvrstjših temeljev psihiatrične dejavnosti v Sloveniji. Vendar segajo njeni začetki že v leto 1786, ko je cesar Jožef II. ukazal v Ljubljani ustanoviti civilno bolnišnico. Od samega začetka so v njej varovali tudi posamezne duševne bolnike. Leta 1827 pa so v njenem okviru dogradili poseben oddelek, ki so mu nadeli naziv Blaznica. Kakor hudo zveni našemu ušesu ta beseda, je hkrati potrebno prisluhniti ugotovitvam zgodovinopisja, ki poroča o naravnost neverjetni ravni takratnega dušezdravstva v Ljubljani. Zdravniki v blaznici so menili, da je treba uporabiti višjo, psihično raven zdravljenja. Pri tem so zlasti poudarjali zaupanje bolnika v zdravnika (H. Požarnik).

Ko se je okoli leta 1870 zdravilo na tem oddelku že prek 50 bolnikov, so zaradi pretresnih prostorov leta 1873 ustanovili nekakšno podružnico v stavbi na sedanjem Poljanskem nasipu, prav tam, kjer je danes center za mentalno zdravje.

Vendar ta letnica ne spodbuja tako močno našega zanimanja kot začetek razprav v takratnem kranjskem deželnem zboru o gradnji nove bolnišnice za duševne bolezni.

Za prelomno štejemo 1878. leto, ko je dr. Karl Bleiweiss napisal na dvajsetih straneh napomembnejša takratna spoznanja o duševnih boleznih in knjižico naslovljeno: BLAZNICE (norišnice), kakršne morajo biti in kaj je njihov namen. Z njo smo Slovenci pred dobrimi sto leti dobili odlično priročnik, pravzaprav zbirko takratnega psihiatričnega znanja v skrajšanem obsegu, in to takrat, ko so se s samostojnimi deli iz psihiatrije ponašali le najpomembnejši narodi Evrope.

Zato je to leto tudi resnični začetek celotne slovenske psihiatrije. Praktična posledica teh razprav in teoretičnih priprav pa je bila otvoritev »Kranjske deželne blaznice na Studencu pri Ljubljani« 3. januarja 1881. leta.

Ničesar še nismo rekli o psihiatriji v severni Sloveniji. Od tam so duševne bolnike pošiljali v Feldhof pri Gradcu. Ko pa smo se Slovenci končno združili v Jugoslaviji, so psihiatriji zaradi povratnikov iz Fedhofa dodelili leta 1920 stavbo »prisilne delavnice na Poljanskem nasipu, ki je tako postala del Bolnišnice za duševne in živčne bolezni na Studencu.

Štajerska je bila med obema vojnama psihiatrično slabo razvita, saj je imela edino ustanovo te vrste v Novem Celju, ki je začela sprejemati bolnike leta 1932. Sicer pa Slovencem tega našega predela ne bi mnogo pomagalo, četudi bi v psihiatriji bolj napredovali. Prišla so namreč trda leta po tujevem vdoru. Kar po vrsti je psihiatrija izgubljala svoja oporišča. Najprej so nacisti v okviru evtanazijskega programa izpraznili Novo Celje. Pozneje so uničili slovensko psihiatrično središče v Ljubljani. Stavbo na Poljanah so spremenili v zapor, Polje pa v SS lazaret. Pri tem ni odveč omeniti, da so dobili polno podporo v opričnikih, ki so celo nosili slovenska imena.

Slovenci smo v svojo svobodo stopili tudi s psihiatrijo, ko je bila praktično na tleh. Ne bom govoril o tem, kaj vse se je moralo do danes vzdigniti iz ponovno pozidanih temeljev. Psihiatrična oddelka v Ormožu (del ptujske bolnišnice) in v Mariboru pomenita zadnji veliki akciji za povečanje in dopolnitev psihiatričnega posteljnega sklada. Danes smo te potrebe že v marsičem prerasli.

Ko slavimo velike obletnice slovenske psihiatrije v povezavi z drugimi pomembnimi dogodki v zdravstvu in v življenju naroda, želimo predvsem poudariti povezanost psihiatrije z rastojo in ravnjo naše kulture. Psihiatrični bolnik doživlja večjo strpnost zdravega občana. Vendar pa je ob stoletnici v psihiatriji še toliko nerešenega da zaslužimo vsi poleg pozitivnih ocen tudi nekaj popravnih izpizov iz kulture in humanosti.

Zato je prav, da vse do 1982. leta opozarjamo na prehojeno pot in bodoče naloge. Medicinska fakulteta v Ljubljani, njena katedra za psihiatrijo in psihiatrična klinika so se vključile v slavje na poseben, izjemen, prav simboličen način z izdajo učbenika, ki nosi letnico 1978. Točno sto let po Bleiweissovi knjižici poklanjamo narodu knjigo, ki je bogatejša po zasnovi, obsegu in opremljenosti. Tej manifestaciji se bodo pridružile druge.

V prizadevanjih za novo bodočnost v psihiatriji pa naj bo tudi skrb za resnični kulturni in humani preporod slovenskega človeka. Novega človeka, osvobodjenega vezi v njem samem in zunaj njega, pa si ni mogoče predstavljati drugače kot zdravega, zdravega tudi v duševnem in socialnem pogledu.

Prof. dr. MILOŠ KOBAL

● ŠOLSTVO ● ŠOLSTVO ●

● NA ZVEZNEM TEKMOVANJU GLASBENIH ŠOL

DVE DRUGI MESTI

Pred kratkim smo poročali o uspešnem sodelovanju učencev glasbene šole Moste-Polje na republiškem tekmovanju v Mariboru. Tokrat pa sta se dva učenca udeležila zveznega tekmovanja.

Ajda Zupančič, učenka Jesenke Jelačič, je s kljunasto flavto tekmovala na X. zveznem tekmovanju učencev in študentov glasbe v Sarajevu in si priprala zelo uspešno 2. nagrado.

Tomo Mahorič, učenec Majde Hudelja, pa se je udeležil 18. srečanja harmonikarskih orkestrrov in solistov v Pulju in si med svojimi vrstniki, ki igrajo že zelo zahteven program srednje glasbene šole, pridobil 2. zvezno nagrado.

Oba uspešna tekmovalca bomo kajkmalu slišali na skorajšnjih javnih nastopih glasbene šole v Mostah in v Polju.

A. P.

Kam po osnovni šoli? Ali je naš otrok sprejet? Kje..., kdaj..., kdo..., zakaj...? Itn. so vprašanja, pred katerimi stoje ob vpisu v usmerjeno izobraževanje tako učenci 8. razreda kot njih starši.

K. HVASTIJA